QORTI KOSTITUZZJONALI

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar it-Tnejn, 24 ta' Ġunju, 2024.

Numru 12

Rikors numru 637/22/1 JVC

Il-Pulizija (Spettur Paul Camilleri)

v.

Mark Pace

1. L-Avukat tal-Istat appella mis-sentenza li l-Qorti Ċivili, Prim'Awla tat fit-13 ta' Lulju 2023 u li biha ddikjarat li l-applikazzjoni tal-Art.13(b) tal-Att dwar Dipendenza fuq id-Droga (Trattament mhux priġunerija), jilled l-jedd għall-preżunzjoni tal-innoċenza (Art. 6(2) tal-Konvenzjoni u Art. 39(5) tal-Kostituzzjoni ta' Malta) u jikser il-jedd fundamentali protett taħt Art. 14 tal-Konvenzjoni abbinat mal-istess Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni u l-Art. 45 tal-Kostituzzjoni.

2. Il-fatti prinċipali huma dawn:

i. Mark Pace ('appellat') kien akkużat li waqt li fis-27 ta' Jannar 2019 kien f'ċella fil-Faċilità korrettiva ta' Kordin, kellu fil-pussess tiegħu mediċina psikotropika u ristretta (5F-ADB).

ii. B'sentenza tat-22 ta' Settembru 2022 il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, sabitu ħati tal-akkuża u kkundannatu sitt xhur priġunerija u ordnat li jħallas l-ispejjeż tal-perizja.

iii. L-appellat appella mis-sentenza permezz ta' rikors preżentat fl-10 ta' Ottubru 2022, bl-aggravji jkunu dwar l-apprezzament tal-provi u li ma setax jingħata piena peress li kien diġà ngħata piena mill-awtoritàjiet tal-ħabs. F'kull każ isostni li l-piena hi eċċessiva.

iv. Fil-mori tal-appell l-appellat ippreżenta rikors li bih talab lill-Qorti tal-Appell Kriminali sabiex tordna referenza (rikors preżentat fit-22 ta' Novembru, 2022). Fid-digriet il-Qorti qalet:

> *"Tilqa' t-talba sabiex ikun hemm referenza skont l-artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u dan sabiex jiġi deċiż jekk il-prinċipju ta' rijabiltazzjoni li fuqu huwa msejjes l-Att 537 għandu japplika b'mod indiskriminati għal kull persuna imputata li tissodisfa r-rekwiżiti stipulati fl-istess Att u ċioe' rrispettivament mill-fatt jekk dak li jkun ikunx akkużat li kkommetta r-reat rigward jew ġewwa l-Faċilità korrettiva ta' Kordin jew le.*
>
> *Għandu jiġi deċiż jekk kif inhi l-liġi preżentement inħolqotx kategorija speċifika u diskriminatorja li tiddistingwi bejn persuni".*

v. Bis-sentenza tat-13 ta' Lulju 2023 il-Qorti Ċivili, Prim'Awla ddeċidiet:

"Deċizjoni:

Illi in vista tas-suespost din il-Qorti ser tgħaddi sabiex taqta' u tiddeciedi din ir-referenza kostituzzjonali kif isegwi:

(i) tiċħad ir-risposti tal-Avukat tal-Istat ħlief għal dik il-parti li tirreferi għall-ewwel artikolu tat-Tnax-il protokol tal-Konvenzjoni Ewropea;

(ii) tiddikjara li l-prinċipju ta' rijabilitazzjonmi li fuqu huwa msejjes l-Att 537, Att dwar Dipendenza fuq id-Droga (Trattament mhux priġunerija), għandu japplika b'mod indiskriminanti għal kull persuna imputata li tissodifsa r-rekwiżiti stipulati fl-istess Att u cioe' rrispettivament mill-fatt jekk dak li jkun ikunx akkużat li kkommetta r-reat rigward jew ġewwa l-Facilità' Korrettiva ta' Kordin jew Le. Iżżid li l-applikazzjoni tal-artikolu 13 (b) tal-Kap. 537 kif presentement redatt huwa leżiv tal-jedd fundamentali għal smiegħ xieraq specifikatament il-jedd għall-preżunzjoni tal-innoċenza (fit-termini tal-artikolu 6 (2) tal-Konvenzjoni u l-artikolu 39 (5) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u huwa leżiv wkoll tal-artikolu 14 kif abbinat ukoll mal-istess artikolu 6 (2) tal-Konvenzjoni u l-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni li jiprojbixxu d-diskriminazzjoni.

(iii) Tiċħad ir-referenza limitatament għal dik il-parti fejn ir-rikorrent Mark Pace għamel referenza għall-artikolu 1 tal-Protokoll numru 12 tal-Konvenzjoni stante li dan ma jifformax parti mill-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta, Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea.

Tordna li kopja ta' din id-decizjoni tiġi komunikata lir-Registratur tal-Qorti Kriminali u wkoll lill-Qorti Kriminali li għamlet ir-referenza, kif ukoll stante li nstabet il-lezjoni tordna notifikata tagħha lill-Ispeaker tal-Kamra tad-Deputati, dawn kollha wara li ssir res judicata. Tordna wkoll li l-atti kriminali annessi jiġu ritornati lill-Qorti Kriminali mal-iskadenza tat-terminu tal-appell.

Fiċ-ċirkustanzi l-ispejjez għandhom jibqgħu bla taxxa bejn il-partijiet".

3. L-Ewwel Qorti rraġunat hekk:

"Il-preżunzjoni tal-innoċenza:

Illi fuq il-preżunzjoni tal-innoċenza il-Qorti ta' Strasburgu fis-sentenza fl-ismijiet ***Barbera Messegue' and Jabardo vs Spain*** *datata 13 ta' Gunju, 1994 saħqet illi:*

> *"77. Paragraph 2 (Art. 6-2) embodies the principle of presumption of innocence. It requires, inter alia, that when carrying out their duties, the members of a court should not start with the preconceived idea*

> *that the accused has committed the offence charged; the burden of proof is on the prosection, and any doubt should benefit the accused. It also follows that it is for the prosecution to inform the accused of the case that will be made against him, so that he may prepare and present his defence accordingly, and to adduce evidence sufficient to convict him."*

Illi in oltre l-istess Qorti fis-sentenza ***Minelli v. Switzerland*** *(fn. 2 25 ta' Marzu 1983) ddikjarat illi:*

> *"37. In the Court's judgment, the presumption of innocence will be violated if, without the accused's having previously been proved guilty according to law and, notably, without his having had the opportunity of exercising his rights of defence, a judicial decision concerning him reflects an opinion that he is guilty. This may be so even in the absence of any formal finding; it suffices that there is some reasoning suggesting that the court regards the accused as guilty."*

Illi fid-decizjoni fl-ismijiet ***Nerattini v. Greece*** *(fn. 3 18 ta' Diċembru 2008) gie dikjarat illi:*

> *"23. The Court reiterates that the Convention must be interpreted in such a way as to guarantee rights which are practical and effective as opposed to being theoretical and illusory. That also applies to the right enshrined in Article 6 § 2 (Allenet de Ribemont v. France, 10 February 1995, § 35, Series A no. 308). According to the Court's case-law, the presumption of innocence will be violated if, without the accused having previously been proved guilty according to law and, notably, without his having had the opportunity of exercising his rights of defence, a judicial decision concerning him reflects an opinion that he is guilty. This may be so even in the absence of any formal finding; it suffices that there is some reasoning suggesting that the court regards the accused as guilty (Minelli v. Switzerland, 25 March 1983§ 37, Series A no. 62)."*

Illi fl-applikazzjoni tal-artikolu 13 (b) tal-Kap. 537 in kontestazzjoni fil-kaz odjern, sabiex Qorti Kriminali tiddeciedi talba tal-akkuzat dwar jekk għandhiex tikkonverti ruħha jew le f'Qorti tad-Droga dik il-Qorti trid bilfors tponi lilha nnifisha l-kwezit li timponi l-ligi u cioe' jekk ir-reat li bih huwa akkuzat seħħx fi kliem il-liġi:

> *"fejn ir-reat kontra l-liġijiet dwar id-droga huwa wieħed* ***imwettaq fi*** *jew* ***fir-rigward*** *ta' faċilità korrettiva." (Emfasi ta' din il-Qorti)_*

Il-liġi għalhekk mingħajr ebda ezitazzjoni qed titlob lill-ġudikant iwettaq ezerċizzju fejn jirrikonoxxi li r-reat dwar id-droga ġie mwettaq (mhux allegatament gie mwettaq) fi jew fir-rigward ta' facilità' korrettiva u dan fi stadju tal-proċeduri fejn l-akkuzat huwa preżunt innocenti. Din il-Qorti tqis li fil-mument li l-Qorti Kriminali hija rikjesta mil-liġi li tiddeċiedi li r-reat ġie mwettaq ġewwa facilità' korrettiva jew rigward Faċilità korrettiva, u dan ai fini tad-deċizjoni tagħha dwar jekk għandhiex tikkonverti ruħha f'Qorti tad-Droga jew le, allura palesement, anki jekk mhux neċċessarjament għax tkun trid, dik il-Qorti tkun qed tesprimi

ruħha dwar l-innoċenza u meno tal-akkużat qabel ir-rizoluzzjoni u d-deċizjoni finali tal-każ, appuntu kif il-ġurisprudenza suesposta tiddeskrivi bhala:

> *"a judicial decision concerning him reflects an opinion that he is guilty".*

Dan evidentement jikser il-preżunzjoni tal-innoċenza tal-akkuzat, fil-kaz odjern dak ta' Mark Pace, anki fit-termini tal-ġurisprudenza ta' Strasburgu suesposta.

Illi għall-kuntrarju ta' dak espost mill-Avukat tal-Istat mhux minnu li l-artikolu 13 (b) ma jwassal għal ebda ġudizzju ta' ħtija qabel il-waqt għaliex skonthu jirreferi għal 'allegat' reat, dan għaliex il-kelma allegat ma hi mniżżla mkien u l-kliem użat fih iġiegħel lill-ġudikant li jasal għal tali ġudizzju qabel il-waqt.

Illi filwaqt li din il-Qorti tifhem li ċertament l-iskop tal-Leġislatur wara dan l-artikolu kien li jservi ta' deterrent sabiex dawn it-tipi ta' reati ma jseħħux ġewwa jew rigward Faċilità korrettiva, il-mod kif dan id-deterrent ġie applikat fil-liġi qed iservi ta' leżjoni tad-dritt għall-preżunzjoni tal-innoċenza u huwa għalhekk bi ksur tal-jeddijiet tar-rikorrent Mark Pace fit-termini tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Il-leġislatur għandu jsib mod ieħor kif, jekk għandu jigi mpost deterrent marbut mal-post fejn isehh ir-reat, dan id-deterrent jiġi mpost mad-deċizjoni finali ta' ħtija u mhux qabel u wkoll mhux a skapitu tal-possibilità ta' rijabilitazzjoni tal-persuna akkużata, għaliex fuq kollox dan huwa l-iskop prinċipali tal-Att. 537 tal-Liġijiet ta' Malta.

<u>Diskriminazzjoni:</u>

*Illi l-awturi **Harris, O'Boyle . . .** jispjegaw illi:*

> *"the list of specific grounds on the basis of which discrimination in the area of a Convention right is prohibited is a long one and not exhaustive. The grounds on the list are examples ('any ground such as ...') and the final one ('or other status') is open-ended";*

*Illi l-Qorti ta' Strasburgu fis-sentenza **Kafkaris vs Ċipru** (12 ta' Frar, 2008) iddikjarat kif isegwi:*

> *"a difference in treatment is discriminatory, for the purposes of Article 14 of the Convention, if it has 'no objective and reasonable justification'. In other words, the notion of discrimination includes in general cases where a person or group is treated, without proper justification, less favourably than another, even though the more favourable treatment is not called for by the Convention. Article 14 does not prohibit distinctions in treatment which are founded on an objective assessment of essentially different factual circumstances and which, being based on the public interest, strike a fair balance*

> *between the protection of the interests of the community and respect for the rigħts and freedoms safeguarded by the Convention. The Contracting States enjoy a certain margin of appreciation in assessing whether and to what extent differences in otherwise similar situations justify a difference in treatment. The scope of the margin of appreciation will vary according to the circumstances, the subject-mater and its background, but the final decision as to observance of the Convention's requirements rests with the Court".'*

Illi fis-sentenza fl-ismijiet ***Anthony Gauci vs. Avukat Generali*** *datata l-1 ta' Diċembru, 2019 mogħtija mill-Prim'Awla fis-sede Kostituzzjonali tagħha ġie dikjarat illi sabiex tara jekk kienx hemm diskriminazzjoni bi ksur ta' dak li jrid l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni l-Qorti trid tara jekk:*

(1) kienx hemm differenza fil-mod kif persuni differenti tħallew igawdu l-jeddijiet imħarsa taħt il-Konvenzjoni,

(2) din id-differenza fit-trattament kinitx bejn persuni li s-sitwazzjoni tagħhom kienet tixxiebah,

(3) din id-differenza kinitx bil-hsieb li jintlaħaq għan legittimu; u (4) kienx hemm proporzjonalita' bejn id-differenza fit-trattament u l-għan li ried jintlahaq permezz ta' dik id-differenza, jew kienx mehtieg li jkun hemm dik id-differenza biex jintlahaq dak il-għan.

Iżżid illi huwa importanti, għalhekk, li l-paragun isir bejn persuni li huma placed in analogous situations.

Illi fil-każ odjern ir-rikorrent Mark Pace isostni li huwa allegatament qed jiġi diskriminat għar-raguni li ma jistax jusufruwixxi mill-Kap. 537 u jitlob lill-Qorti Kriminali tikkonverti ruħha f'Qorti tad-Droga għaliex il-liġi teskludi dan f'każ li r-reat ikun suppost seħħ ġewwa Faċilità korrettiva. Illi jirriżulta li din il-limitazzjoni tapplika l-istess għal kull min ikun jinsab detenut ġewwa Faċilità korrettiva jew allegatament wettaq ir-reat rigward Faċilità korrettiva filwaqt li ma tapplikax għal persuni oħra akkużati bl-istess reat iżda mhux ġewwa jew rigward Faċilità korrettiva. Minn dan il-lat jirriżulta li qed isseħħ diskriminazzjoni bejn persuni li jwettqu reati ta' droga ġewwa jew rigward Faċilità korrettiva u dawk li jwettqu l-istess reati f'post ieħor.

Illi jirriżulta lill-Qorti li din id-distinzjoni ssir sabiex isservi ta' deterrent fil-konfront ta' priġunieri sabiex ma jwettqux reati appuntu ġewwa faċilità' korrettiva fejn il-bżonn ta' dixxiplina huwa predominanti u kruċjali u wkoll sabiex tiskoraġixxi persuni milli jwettqu dawn ir-reati rigward Faċilità korrettiva għall-istess raġunijiet. Jirriżulta għalhekk li l-element tal-għan leġittimu huwa sodisfatt. Jonqos biss li jiġi deċiż il-grad ta' proporzjonalita' fid-differenza fit-trattament hux ġust.

Illli din il-Qorti f'dan l-istadju tqajjem il-kweżit jekk huwiex ġust u proporzjonat li persuna li tinsab miżmuma f'faċilità' korrettiva jew wettqet reat ta' droga rigward Faċilità korrettiva li tiġi mċaħħda mill-

possibilità ta' riabilitazzjoni mill-vizzju tad-droga fit-termini tal-Kap. 537 (u t-termini aktar favoreli li tagħti dik il-ligi), filwaqt li persuna li kkommettiet l-istess reat, iżda mhux ġewwa facilità' korrettiva, tista' tusufruwixxi mingħajr restrizzjoni mill-possibilità ta' riabilitazzjoni taħt l-istess Kap? Huwa ġust li l-liġi, bl-iskuza tad-deterrent, tiprojbixxi l-possibilità li persuna tirriabilita' ruħha mill-vizzju qerriedi tad-droga? Effettivament il-Qorti tqis li dan huwa dak li qed iseħħ bl-applikazzjoni tal-artikolu 13 (b) u dan bl-iskuza li tali restrizzjoni għandha sservi ta' deterrent.

Din il-Qorti tinsab ċerta li l-leġislatur jista' jaħseb f'diversi modi oħra kif persuna jista' jkollu deterrent milli jwettaq tali reat ta' droga f'Faċilità korrettiva jew rigward Faċilità korrettiva mingħajr ma jilledi l-possibilità ta' riabilitazzjoni, li fuq kollox jekk isseħħ tkun ta' benefiċċju kemm għall-persuna stess kif ukoll għas-soċjetà' in ġenerali. Eżempju faċli huwa li jkun hemm aggravant li japplika mal-għoti tal-piena. F'dawn iċ-ċirkustanzi allura l-Qorti tqis li verament id-diskriminazzjoni in kontestazzjoni mihiex waħda proporzjonata anzi hija waħda ferm eccessiva u twassal għal-leżjoni tal-artikolu 14 tal-Konvenzjoni (kif ukoll abbinat mal-artikolu 6 (2)) li tiegħu gia nstabet il-leżjoni f'din id-deciżjoni) kif ukoll tal-artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta".

4. B'rikors preżentat fid-19 ta' Lulju 2023 l-Avukat tal-Istat appella mis-sentenza filwaqt li Mark Pace ('l-appellat') wieġeb u ta r-raġunijiet għalfejn din il-Qorti għandha tiċħad l-appell. Wara rikors preżentat mill-Avukat tal-Istat għall-isfilz tat-tweġiba tal-appellat minħabba li kienet tardiva, b'digriet mogħti fit-30 ta' Ottubru 2023 din il-Qorti ordnat l-isfilz tat-tweġiba.

5. L-aggravji tal-Avukat tal-Istat huma:

"a. Li l-Ewwel Onorabbli Qorti kienet żbaljata meta sabet li l-Artikolu 13(b) tal-Kap. 537 huwa leżiv tal-preżunzjoni tal-innoċenza kif sanċit mill-Artikolu 39(5) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u mill-Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem;

b. In linea mas-suespost, li l-Ewwel Onorabbli Qorti kienet żbaljata meta ddikjarat li l-Artikolu 13(b) tal-Kap. 537 huwa leżiv tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea abbinat mal-Artikolu 6(2);

c. Mingħajr preġudizzju għas-suespost, u fi kwalunkwe każ, l-Ewwel Onorabbli Qorti kienet żbaljata meta ddikjarat li l-Artikolu 13(b) tal-Kap. 537 huwa leżiv tal-Artikolu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta

d. Dwar l-ispejjeż tal-kawża."

Konsiderazzjoni.

6. Id-dispożizzjoni tal-liġi ordinarja rilevanti għall-każ in eżami hu l-Artikolu 13 tal-Att dwar Dipendenza Fuq id-Droga (Trattament mhux Priġunerija) (Kap. 537), li *inter alia* jipprovdi li l-Att m'għandux japplika:

> *"(b) fejn ir-reat kontra l-liġijiet dwar id-droga huwa wieħed imwettaq fi jew fir-rigward ta' Faċilità korrettiva"*.

7. Il-Qorti tibda biex tosserva li l-ordni ta' referenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali, (digriet tad-29 ta' Novembru 2022) kien biss fuq jekk Kap. 537 għandux wkoll japplika *"b'mod indiskriminanti"* għal kull min hu akkużat li jissodisfa l-kundizzjonijiet stipulati fl-imsemmi Att, u dan irrispettivament huwiex *".... akkużat li kkommetta r-reat jew ġewwa l-Faċilità korrettiva ta' Kordin jew le"*. L-aħħar paragrafu tad-digriet jaqra, *"Għandu jiġi deċiż jekk kif inhi l-liġi preżentement inħolqitx kategorja speċifika u diskriminatorja li tiddistingwi bejn persuni"*. Għalhekk hu evidenti li dak li l-Qorti tal-Appell Kriminali riedet tweġiba dwaru hu jekk Art. 13(b) joħloqx diskriminazzjoni bejn persuni.

8. Madankollu, il-Qorti ser tiddeċiedi dwar l-aggravji tal-Avukat tal-Istat, ġialadarba jirreferu għal dak li l-Ewwel Qorti ddeċidiet dwaru.

9. Għal dak li jirrigwarda l-preżunzjoni tal-innoċenza tal-imputat/tal-akkużat:

> *"357. Paragraph 2 of Article 6 embodies the principle of the presumption of innocence. It requires, inter alia, that: (1) when carrying out their duties, the members of a court should not start with the preconceived idea that the accused has committed the offence charged; (2) the burden of proof is on the prosecution, and (3) any doubt should benefit the accused (Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain, 1988, § 77).*
>
> *358. Viewed as a procedural guarantee in the context of a criminal trial itself, the presumption of innocence imposes requirements in respect of, amongst others, the burden of proof (Telfner v. Austria, 2001, § 15); legal presumptions of fact and law (Salabiaku v. France, 1988, § 28; Radio France and Others v. France, 2004, § 24); the privilege against self-incrimination (Saunders v. the United Kingdom, 1996, § 68); pre-trial publicity (G.C.P. v. Romania, 2011, § 46); and premature expressions, by the trial court or by other public officials, of a defendant's guilt (Allenet de Ribemont,1995, §§ 35-36, Nešťák v. Slovakia, 2007, § 88)".*[1]

10. L-Ewwel Qorti rraġunat li fl-applikazzjoni tal-Art. 13(b) tal-Kap. 537, sabiex Qorti Kriminali tiddeċiedi talba tal-akkużat dwar jekk għandhiex tikkonverti ruħha jew le f'Qorti tad-Droga, dik il-Qorti *".... trid bilfors tponi lilha nnifisha l-kweżit li timponi l-liġi u ċioe' jekk ir-reat li bih huwa akkużat seħħx fi kliem il-liġi"*. Il-Qorti ma taqbilx ma' dan ir-raġunament, meta tqis

[1] *Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights, Right to a fair trial (criminal limb)*, pubblikat 29 ta' Frar, 2024 paġna 79.

li kull ma jgħid Art. 13(b) hu li Kap. 537 ma japplikax fil-każ ta' reat imwettaq ġewwa faċilità korrettiva. L-akkuża kontra l-appellat hi li:

> *"Nhar is-27 ta' Jannar, 2019, ġewwa Div. 6, Ċella 9, fil-Faċilità korrettiva ta' Kordin, Paola, Malta, kellu fil-pussess tiegħu mediċina psikotropika u ristretta (5F-ADB), mingħajr awtorizazzjoni speċjali bil-miktub mis-Supretendent tas-Saħħa Pubblika, bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Professjoni Medika u l-Professjonijiet li Għandhom x'Jaqsmu Magħha".*

11. Ladarba l-akkuża kontra l-appellat hi li r-reat twettaq fil-Faċilità korrettiva ta' Kordin, mela Kap. 537 ma japplikax għall-każ in eżami. Il-qorti ta' kompetenza kriminali li quddiemha jinstema' l-każ trid biss tiddeċiedi l-kawża a bażi tal-provi li jressqu l-prosekuzzjoni u d-difiża, u xejn iktar. Il-preżunzjoni tal-innoċenza hi garanzija proċedurali fil-kuntest tal-proċeduri kriminali.

12. Issa jekk ikun hemm xi akkużat li minkejja dak li jipprovdi l-Artikolu 13(b) jitħajjar xorta jitlob sabiex il-Qorti tikkonverti f'Qorti ta' Droga, kulma hemm bżonn li tiddikjara dik il-Qorti hu li a bażi tal-imputazzjoni/akkuża li hemm kontra l-akkużat, Kap. 537 ma japplikax, u xejn iktar. B'daqshekk żgur li ma tkunx qiegħda tagħti xi deċiżjoni li biha l-akkużat jista' jgħid li m'għadux igawdi mill-preżunzjoni tal-innoċenza. F'kull każ ma jirriżultax li fil-każ in eżami l-appellat għamel talba f'dak is-sens, u anzi l-ilment tiegħu hu proprju minħabba li ma jistax jagħmel talba simili.

13. B'referenza għall-Art. 6(2) tal-Konvenzjoni u l-Art. 39(5) tal-Kostituzzjoni l-Ewwel Qorti bbażat id-deċiżjoni fuq il-kliem li jintuża f'Art.

13(b) tal-Kap. 537. Fil-fatt għamlet enfażi fuq il-kliem *"fejn ir-reat .... **imwettaq fi*** *jew* ***fir-rigward** ta' Faċilità korrettiva"*. Din il-Qorti tifhem dawk il-kliem li qegħdin biss jirreferu fl-isfond tal-imputazzjoni/tal-akkuża li ssir kontra l-imputat/l-akkużat u fir-rigward ta' liema jkollu jwieġeb l-akkużat, u bl-ebda mod mhi toħloq xi preżunzjoni li l-imputat/l-akkużat hu ħati qabel jinstema' u jiġi deċiż il-każ tiegħu.

14. Għalhekk il-liġi mhijiex tikkunsidra lill-imputat ħati tal-akkuża saħansitra minn qabel jibda jinstema' l-każ tiegħu.

15. It-tieni u tielet aggravji tal-Avukat tal-Istat jitrattaw dwar dik il-parti tas-sentenza appellata li ddeċidiet li Art. 13(b) tal-Kap. 537 jikser il-jedd fundamentali protett taħt Art. 45 tal-Kostituzzjoni u l-Art. 14 abbinat mal-Art. 6(2) tal-Konvenzjoni.

16. Għal dak li jikkonċerna Art. 45 tal-Kostituzzjoni, ebda liġi m'għandha tagħmel xi dispożizzjoni li tkun diskriminatorja fiha nnifisha jew fl-effett tagħha, u ħadd m'għandu jiġi trattat b'mod diskriminatorju minn persuna li taġixxi bis-saħħa ta' xi liġi jew fil-qadi ta' funzjonijiet ta' kariga pubblika jew awtorità pubblika.

17. Sub-inċiż (3) jipprovdi x'tinkludi fiha l-kelma *'diskriminatorju'*:

> *"(3) F'dan l-artikolu, il-kelma "diskriminatorju" tfisser għoti ta' trattament differenti lil persuni differenti attribwibbli għal kollox jew*

> *prinċipalment għad-deskrizzjoni tagħhom rispettiva skont ir-razza, post ta' oriġini, opinjonijiet politiċi, kulur, fidi, sess, orjentazzjoni sesswali jew identità tal-ġeneru li minħabba fihom persuni ta' deskrizzjoni waħda bħal dawn ikunu suġġetti għal inkapaċitajiet jew restrizzjonijiet li persuni ta' deskrizzjoni oħra bħal dawn ma jkunux suġġetti għalihom jew ikunu mogħtija privileġġi jew vantaġġi li ma jkunux mogħtija lil persuni ta'deskrizzjoni oħra bħal dawn".*

18. L-Ewwel Qorti kkonkludiet li l-Art. 13(b) tal-Kap. 537 jilledi l-Art. 45 tal-Kostituzzjoni.

19. Fil-każ in eżami l-Art. 13(b) mhu jagħmel l-ebda trattament differenti lill-persuni minħabba xi raġuni li tissemma fl-imsemmija tifsira. Lista li hi eżawrjenti, kuntrarjament għall-Konvenzjoni li f'Art. 14 fiha l-kliem *"jew status ieħor"*. Id-dispożizzjoni tagħmilha ċara li l-Att m'għandu japplika għall-ħadd fejn ir-reat kontra l-liġijiet dwar id-droga jkun sar ġewwa faċilità korrettiva. Id-dispożizzjoni lanqas mhi tagħmel xi distinzjoni għal xi raġuni li tissemma fid-definizzjoni tal-kelma 'diskriminatorja', bejn fejn reat jitwettaq minn persuna barra mill-faċilità korrettiva u persuna li twettaq ir-reat fil-faċilità korrettiva.

20. L-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni jipprovdi:

> *"It-tgawdija tad-drittijiet u libertajiet kontemplati f'din il-Konvenzjoni għandha tiġi assigurata mingħajr diskriminazzjoni għal kull raġuni bħalma huma s-sess, razza, kulur, lingwa, reliġjon,opinjoni politika jew opinjoni oħra, oriġini nazzjonali jew soċjali, assoċjazzjoni ma' minoranza nazzjonali, proprjetà, twelid jew status ieħor".*

21. L-Ewwel Qorti qalet li f'dan il-każ hemm diskriminazzjoni li mhijiex proporzjonata, meta tikkunsidra l-benefiċċju li jista' jittieħed bil-possibilità

ta' riabilitazzjoni li jekk iseħħ ikun ta' benefiċċju għall-persuna u s-soċjetà in ġenerali.

22. Il-ġurisprudenza tal-QEDB hi ċara:

> *"120. Article 14 of the Convention has no independent existence, and only applies if the facts at issue fall within the ambit of one or more of the substantive provisions of the Convention or its Protocols (see, among many other authorities, Konstantin Markin v. Russia [GC], no. 30078/06, § 124, ECHR 2012 (extracts)). Since, as determined above, the facts of the present case fall within the ambit of Article 8 of the Convention, Article 14 is applicable, and the complaint will hence also be examined in its light"* (Zaicescu and Falticineanu v Romania, 42917/16 tat-23 ta' April, 2024).

23. Imbagħad fis-sentenza Carnas v. Litwanja (applikazzjoni nurmu 42615/06) tad-9 ta' Lulju 2013, intqal:

> *"106. The Court reiterates that Article 14 of the Convention protects individuals in similar situations from being treated differently without justification in the enjoyment of their Convention rights and freedoms. This provision has no independent existence, since it has effect solely in relation to the rights and freedoms safeguarded by the other substantive provisions of the Convention and its Protocols. However, the application of Article 14 does not presuppose a breach of one or more such provisions and to this extent it is autonomous. For Article 14 to become applicable, it suffices that the facts of a case fall within the ambit of another substantive provision of the Convention or its Protocols (see Sidabras and Džiautas v. Lithuania, nos. 55480/00 and 59330/00, § 38, ECHR 2004-VIII)".*

24. L-Ewwel Qorti rabtet l-applikabilità tal-Artikolu 14 mal-preżunzjoni tal-innoċenza taħt Art. 6(2) tal-Konvenzjoni. Madankollu, din il-Qorti diġà għamlitha ċara li l-Art. 13(b) tal-Kap. 537 m'għandu x'jaqsam xejn mal-preżunzjoni tal-innoċenza.

25. Fit-tieni lok il-pożizzjoni ta’ persuna li twettaq reat kontra l-liġijiet dwar id-droga fil-facilità’ korrettiva mhijiex simili għall-persuna li twettaq ir-reat barra faċilità korrettiva. Li persuna jkollha l-opportunità li tirrijabilita u tirriforma hi ħaġa tajba ħafna. Iżda hu essenzjali li ġewwa faċilità korrettiva jiġi żgurat li ma jsirx traffikar u użu ta’ droga, irrispettivament minn min. Evidenti li l-leġislatur inkluda l-Art. 13(b) sabiex ikun hemm deterrent qawwi u effettiv kontra t-traffikar u l-użu ta’ droga ġewwa faċilità korrettiva. Il-persuni li jidħlu ġewwa faċilità korrettiva, huma min huma, jafu li jekk ser iwettqu reat kontra l-liġijiet dwar id-droga ġewwa l-faċilità, dik il-liġi speċjali ma tapplikax għall-każ tagħhom. Saħanistra, fil-każ ta’ priġunieri l-Artikolu 33A tal-Kodiċi Kriminali stess jipprovdi li jekk persuna tagħmel reat waqt li tkun priġunier, il-piena tiżdied bi grad jew tnejn u l-Artikoli 21 u 28A tal-Att dwar Probation (Kap. 446) ma japplikawx.

26. Magħmula dawn il-konsiderazzjonijiet il-Qorti ser tilqa’ l-appell tal-Avukat tal-Istat u tħassar is-sentenza appellata.

27. Fl-aħħarnett għal kull *buon fini* jissemma wkoll li l-appellat qiegħed ġewwa faċilità korrettiva, fejn bħal priġunieri oħra għandu l-faċilità li jitlob l-għajnuna jekk għandu l-vizzju ta’ droga. Għalhekk il-possibilità ta’ riabilitazzjoni teżisti.

Deċiżjoni.

Għal dawn il-motivi tilqa' l-appell tal-Avukat tal-Istat u tħassar is-sentenza li ngħatat mill-Qorti Ċivili, Prim'Awla fit-13 ta' Lulju 2023 u minflok tiddikjara li l-Art. 13(b) tal-Att dwar id-Dipendenza fuq id-Droga (Trattament mhux Priġunerija) ma jilledix l-Art. 39(5) tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni, u l-Art. 45 tal-Kostituzzjoni u l-Art. 14 tal-Konvenzjoni abbinat mal-Art. 6(2) tal-Konvenzjoni.

Spejjeż taż-żewġ sentenzi huma a karigu tal-appellat Pace.

Tordna li l-atti tal-proċeduri kriminali minnufih jintbagħatu lura lill-Qorti tal-Appell Kriminali sabiex tissokta bis-smigħ tal-appell 396/2022CSH fl-ismijiet Il-Pulizija v. Mark Pace. Kopja awtentika ta' din is-sentenza għandha titpoġġa fl-atti tal-istess appell.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Giannino Caruana Demajo Imħallef	Anthony Ellul Imħallef

Deputat Reġistratur
da